

Együtt élni és halni

2009 július 25. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Beregszásztól délkeletre, Mez?váriban a honfoglalás kori földvár lefényképezése lett volna a feladatom. A Tisza és

a Borzsova összefolyásánál épült földvár még megvan, de annyira ben?tték a fák, a bokrok, hogy nem sikerült jól lefényképeznem. Ezt a földvárat Anonymus Gestája is említi. A honfoglalásig Salán bolgár fejedelemé volt, akit?l Árpád serege foglalta el és leromboltatta. Kés?bb a Szent István által megszervezett megyeközpontok közé tartozott. A tatárjárás alatt elpusztult. Az 1964-es ásatások igazolták, hogy a háromszög alakú, csaknem négy méter magas sáncot tömörre döngölt, majd kiégetett agyagból építették. A Borsova (Borzsova) név a Bors személynév szláv továbbképzése, a jelentése: Borsé.
A hely Árpádon kívül „látott és fogadott” egy másik fejedelmet is: II. Rákóczi Ferenc annak idején itt szállt meg, éppen az els? összecsapás után. Mid?n Tiszabecs táján megverte a vele szemben álló császáriakat, attól félt, hogy beszorítják a patak torkolatába, ezért este visszavonult Váriba. „Az volt a szándékom, hogy a várost kettészel? Borsova folyót teszem fedezékemmé – írja emlékiratában. – Kimerült lovasaim és a sáros utaktól elfáradt gyalogságom már kezdett lenyugodni, mikor a szomszédos kisvárosból, Beregszászból érkez? menekül?k hírül hozták, hogy a Montecuccoli-ezred már odaérkezett. Erre a hírre összegy?jtöttem csapataimat, lerontottam a hidat, ?röket állítottam, de nem tudtam határozni, mihez fogjak, mert bár úgy látszott, hogy a Borsova patak fedez minket a Montecuccoli-ezreddel szemben, az az ellenség, amelyikkel napközben harcoltunk, mögöttünk volt, és átkelhetett a Tiszán. Bercsényi grófnak az volt a véleménye, hogy igyekezzünk újra a hegyek közé. Ez kétségtelenül jó tanács volt, de ennek a tervnek az volt az akadálya, hogy a lovasok mindenképpen a Tisza síkságaira vágyódtak. A hegyek közé való visszavonulás másik akadálya a közvélemény volt, és csapataim erejének híre, amelyre a sereg nagyon büszke volt. Attól is félni lehetett, hogy ha az ellenségnek eláruljuk gyöngeségünket, ezzel kedvet csinálunk üldözésünkre… A kételyekkel és bizonytalanságokkal teli tanácskozások közben, és miközben kétfel?l fenyegetett támadás, leszállt az éjszaka, és az el?reküldött ?rszemek jelentették, hogy a tiszántúli ellenség – Csáky gróf a németekkel és a megyei csapatokkal – hidat ver, mivel hallani az ácsolás zaját. De azokat, akiket felderítésre Beregszász alá küldtem, jelentették, hogy ott csupán egy lovasszázad van, s azért jött, hogy megtudakolja, mi történik a Tisza mellett. Miután meghallották jöttünket, rögtön visszavonultak.”
Nyugalomban telt itt az éjszaka, s?t hajnalban azt is megtudták, hogy annak a német trombitásnak köszönhetik a „nyugalmat”, akit elfogtak, de megszökött. Ugyanis azt jelentette, hogy negyvenezer svéd és lengyel menetel ágyúkkal egyenesen Máramaros felé, hogy megostromolja Szatmárt. Ezt a hírt egyébként a nép költötte, hogy „vágyainak hízelegjen vele, a trombitás pedig elhitte”.
A Rákóczi-féle szabadságharc emlékére 1989-ben a mez?vári lakosság emléktáblát állított. A hajdani mez?város közepén álló, a XV. században épült református templom tornya alatti, ma használaton kívüli kapun lév? táblán az a szöveg olvasható: „1703. május 21-én, Tarpa népének példáját követve, Esze Tamás kurucai Vári piacterén is kibontották a Nagyságos Fejedelem zászlaját. Ringató bölcs?je ezért e föld az 1703–1711-es Rákóczi-szabadságharcnak.”
Történeti tény, hogy egyszerre, egy id?ben három helyen bontották ki Rákóczi zászlaját: Tarpa, Vári és Beregszász piacán. Ezzel kezd?dött el a tiszaháti felkelés. A vezérl? fejedelem egyébként 1703. június 14-én lépte át az országhatárt a Magyar- és Lengyelországot elválasztó Beszkidek lábánál. Emlékirataiban szól arról is, hogy milyen volt a hegy túlsó oldalán reá várakozó csapat. „Ötszáz ember helyett alig volt 200 gyalogos, rossz parasztpuskákkal fölszerelve, és ötven lovas. Vezérük Esze Tamás volt, egy paraszt, tarpai jobbágyom, és Kiss Albert… A népség paracsnokai között csak Móriczot és Horváthot lehetett katonának nevezni… A többi nép alja volt, és rablás közben tanulta meg a hadimesterség elemeit.” Másutt meg ezt írja: „Csapataim létszáma néhány nap alatt háromezer emberre emelkedett. Erejüket túlbecsül? paraszti lelkesedésük is napról napra növekedett… E nép buzgalmának és szeretetének nem volt elég, hogy képessége szerint ellátott élelmiszerrel, hanem hazaküldték asszonyaikat és gyermekeiket, beálltak a katonáim közé, és többé sohasem hagytak el. Puskák hiányában kardokkal, vasvillákkal és kaszákkal fegyverkeztek fel, és kijelentették, hogy velem akarnak élni.” Élni s halni, ahogy az majd egy századdal kés?bb a Szózatban megfogalmazódik. Ezt tudjuk, mondjuk és énekeljük. De vajon gondolunk-e eleget azokra a névtelen h?sökre, akik az elmúlt évezredben – József Attilával szólva – „öltek, öleltek, tették, ami kell”?

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló